

Medzinárodná vedecká konferencia Király Péter 100

Hana Hrancová – Jana Bujnáková (Brno)

V dňoch 22. a 23. 11. 2018 sa v Budapešti uskutočnila medzinárodná vedecká slavistická konferencia, ktorej cieľom bolo pripomenúť si osobnosť profesora P. Királya. Stretnutie organizovali Inštitút slovanských a baltických filológií Filozofickej fakulty Univerzity Eötvösa Loránda v Budapešti, Nadácia Svätého Adalberta pre výskum Strednej a Východnej Európy, Slovenské veľvyslanectvo v Budapešti a Slovenský inštitút v Budapešti. Organizátori a účastníci si prostredníctvom tohto stretnutia pripomenuli významné dielo, ktoré po sebe Péter Király zanechal. V prvý zasadací deň ubehlo presne sto rokov od narodenia profesora, a tak sa vedeckej komunite podarilo pripomenúť si jeho pamiatku aj takto symbolicky.

Konferencie sa aktívne zúčastnilo takmer 80 účastníkov, hlavne z Maďarska, Česka a Slovenska, ale aj z Poľska a Chorvátska. Medzinárodný charakter sympózia zdôraznil aj fakt, že rokovacími jazykmi boli všetky slovanské jazyky, maďarčina a angličtina.

Stretnutie otvoril slávnostným príhovorom István Lukács, riaditeľ Inštitútu slovanských a baltických filológií (FF ELTE Budapešť). Pripomenul osobnosť prof. Királya, ktorý sa narodil a vyrastal na východnom Slovensku v osade Malčice, kde medzi sebou spolunažívalo maďarské a slovenské obyvateľstvo, a to ho ovplyvnilo v jeho budúcom živote a aj vo výbere povolania. Študoval češtinu, slovenčinu a maďarčinu na Univerzite Komenského v Bratislave a na Univerzite Karlovej v Prahe. V roku 1945 sa presťahoval do Maďarska a neskôr sa stal vedúcim Katedry slovanských filológií Filozofickej fakulty ELTE v Budapešti.

Celé zhromaždenie sa nieslo v mimoriadnom priateľskom duchu, na začiatku sa viedli spoločné diskusie o živote a tvorbe tohto vedátor. Následne, vzhľadom k vysokému počtu účastníkov, konferenčné rokovania súbežne prebiehali až na štyroch miestach. Jednotliví prezentujúci si mohli vybrať zo širokého spektra tematických oblastí počnúc dia-

lektológiou, historickou gramatikou a etymológiou cez komparatistiku, lexikografiu (jazykové atlasy a jazykový zemepis), kulturológiu až po dejiny slavistiky, jazykové kodifikácie, normy a nárečia.

Úvodné prednášky mapovali vedeckú činnosť prof. Királya a vyzdvihovali jeho obrovský prínos v oblasti slavistiky, maďarskej slovistiky a dialektológie. Jednu z prvých prednášok o prínose tohto intelektuála pre slovanskú dialektológiu predniesol popredný slovenský jazykovedec Pavol Žigo. Ten, ako jeden zo spoluautorov *Slovanského jazykového atlasu*, už recenzoval *Atlas slovenských nárečí v Maďarsku*, ktorý vznikol v roku 1993 pod vedením P. Királya v dvojazyčnom slovensko-nemeckom vydaní. Žigo vyzdvihol jeho vklad do oblasti slavistiky, slovistiky, kultúry a histórie Slovákov žijúcich v zahraničí. Kulturologička a slovistikka Anna Divičanová sa vo svojom príspevku zamerala na vedeckú dráhu prof. Királya v súvislosti so Slováckmi žijúcimi v zahraničí, konkrétne v Maďarsku a so zreteľom na ich kultúru. Tá o živote a tvorbe danej osobnosti písala už napr. v časopise *Studia Slavica Hungarica*, kde jej vyšiel pri príležitosti oslavy 95. výročia jeho narodenia článok *Nestor slavistickej a slovistickej vedy v Maďarsku*. V tejto štúdii vyzdvihla najmä pevné väzby, ktoré tento významný vedec vybudoval naprieč východoeurópskym a stredoeurópskym slavistickým svetom. Konkrétne Királymu sa venovali aj Peter Káša vo svojom vystúpení *Regionálne a národné (Otázky formovania kolektívnych identít v Uhorsku v diele Pétera Királya)* a Nyomárkay István v prezentácii *Király Péter, a tudós ember*.

Prezentácie poukázali na rozsiahlu šírku problematiky u jednotlivých autorov a v rôznych literárnych obdobiach, ale aj na súčasné jazykovedné výskumy, ktoré prezentovali ich samotní aktéri. Martina Ireinová a Hana Konečná prezentovali slovníky – *Slovník nářečí jazyka českého* a šesťdielný *Český jazykový atlas*. Poukázali na výhody elektronickej verzie a na názorných príkladoch zobrazili

možnosti využívania ponúkaných dát. Slovníkmi sa zaoberal aj Aleksander Urkom, ktorý vo svojej prezentácii predstavil novovzniknutý *Maďarsko-srbský dvojjazyčný slovník*. Na maďarské prvky v *Etymologickom slovníku jazyka staroslovenského* upozornila vo svojej prezentácii Ilona Janyšková, hlavná redaktorka a súčasne spoluautorka tohto slovníka. Etymológiu skúmal aj Janusz Bańczewski v príspevku *Van-e szerepe az etimológiának a világ nyelvi kérének elemzésében?*

Ústrednou oblasťou výskumu prof. Királyja boli slovenské nárečia v Maďarsku, ale aj nárečia iných jazykových menšín. Tejto téme sa na konferencii venovali viacerí účastníci – Tomáš Bánik prezentoval *Nárečia dolnozemsých Slovákov v konfrontácii s nárečiami stredoslovenského makroareálu*, Marianna Sedláková *Okrajové dialeky ako jazykové laboratórium na materiáli východoslovenských nárečí* a Miroslava Gavurová sa orientovala na nárečia zo spišského regiónu, pričom sa zamerala na skúmanie ľúbostných a erotických motívov v nárečových piesňových textoch pochádzajúcich z tejto východoslovenskej oblasti. Slovenskému jazyku v maďarskom prostredí sa v príspevku *Prehľad slovenských lingvistických publikácií v Maďarsku po roku 1989* venovala aj Alžbera Uhrinová. Tuska Tünde prezentovala výsledky sociologického výskumu orientujúceho sa na problematiku používania slovenského jazyka a na otázky dvojjazyčnosti v univerzitnom prostredí v Maďarsku. Výskum bol upriamený na jazykové správanie a na znalosť jazyka mladou generáciou v určitej skúmanej lokalite. Príbuznú tematiku riešila aj Stanislava Spáčilová, ktorá sa sústredila na ovládanie slovenského jazyka v cudzom, špecificky maďarsky hovoriacom prostredí. Vystúpenia Renáty Hlavatej a Samuela Koruniaka sa z geografického hľadiska sústredili na oblasť

Vojvodiny. Zatiaľ čo Hlavatá sa zamerala na *Prvky naratívosti v memoárových príbehoch slovenských žien z Vojvodiny*, Koruniak prezentoval štúdiu *Z medzijazykových kontaktov v spisovnej slovenčine vo vojvodinskom prostredí medzi dvoma svetovými vojnami*.

Významným osobnostiam národného života a ich dielu sa venoval Milan Kendra “*V pravde ducha*”. *Idea vlastenectva v neskororomantickej poézii P. Országha*, Pavol Markovič vystúpil so štúdiou *Národopisné a editorské aktivity Jána Kollára v kontexte poetologických systémov klasicizmu a romantizmu*, Róbert Kiss Szemán sa sústredil na osobnosť Jána Kollára v súvislosti s maďarskou tradíciou v príspevku *Ján Kollár és a magyarországi klasszikus hagyomány*, Mladen Pavičić pojednával o význame Jerneja Kopitara v Slovinsku. O oblasti česko-slovenských kultúrnych a literárnych vzťahov hovorila Jana Pátková (*Hurbanova koncepcie česko-slovenskej vzájomnosti na príklade cestopisu*). Hana Hrancová sa zamerala na osobnosť Anny Horákovéj Gašparíkovej a jej vzťah k maďarskej literatúre; podrobnejšie sa sústredila aj na jej vnímanie slovensko-maďarských vzťahov v období prvej Československej republiky. Jana Bujnáková sa zamerala na štúdiu významného pražského slovakofila Rudolfa Pokorného *Literární shoda československá*, v ktorej autor pojednáva o význame, hĺbke a definícii česko-slovenskej vzájomnosti. Česko-slovenskej problematike z jazykového hľadiska sa venoval aj Adam Kříž v príspevku *Jazykové chování slovenských rodilých mluvčích v Česku*.

Toto významné medzinárodné vedecké stretnutie si pripomenulo pamiatku profesora Királyja a umožnilo zúčastneným nielen nadviazať nové kontakty, ale hlavne vytvorilo priestor na prezentácie výsledkov výskumov a následné diskusie, ktoré aktérov nasmerovali na ďalšiu vedeckú dráhu.

Mgr. Hana Hrancová / 450832@mail.muni.cz

Mgr. Jana Bujnáková / bujnak.jana@gmail.com

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika